

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

การสื่อสารโดยการพูดของคนเรา นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการสื่อความหมายเชิงเนื้อหา (referential meaning) แล้ว ผู้พูดยังต้องการสื่อความรู้สึก อารมณ์ และทัศนคติต่างๆ ของตนไปกับเนื้อหาเหล่านั้นด้วย ซึ่งสารเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคติ (expressive meaning) ที่ถือได้ว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกัน

ในการสื่อความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคตินั้น ผู้พูดและผู้ฟังอาจจะสามารถสื่อและรับสารโดยการตีความผ่านบริบท (context) ประเภทต่างๆ¹ นอกจากนี้ วิธีการที่เราใช้กันอย่างแพร่หลายเมื่อเราสื่อสารกันด้วยภาษาพูด และอาจถือได้ว่าเป็นวิธีการสำคัญที่เรามักใช้ในการสื่อความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคติก็คือ การปรับเปลี่ยนลักษณะการออกเสียงของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของเสียงที่ไม่มีขอบเขตที่แน่นอน² ไปเป็นลักษณะที่แตกต่างกันออกไปจากการออกเสียงปกติ และลักษณะรูปแบบเสียงที่แตกต่างกันเหล่านี้ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นที่เข้าใจตรงกันระหว่างคนในสังคมว่า ลักษณะเสียงดังกล่าวสื่อความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคติอย่างไร

เมื่อเกิดมีความเข้าใจตรงกัน ลักษณะเสียงที่ผลิตออกไปนั้นมีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเราอาจเรียกได้ว่ามีลักษณะเป็นธรรมเนียมนิยม (conventional) จนคนในสังคมมีมโนทัศน์ (concept) เกี่ยวกับลักษณะเสียงต่างๆ เหล่านี้กันอย่างชัดเจนขึ้น ประกอบกับเมื่อเราต้องการแสดงความหมายเชิงอารมณ์เหล่านี้ผ่านรูปภาษาที่เป็นตัวเขียน ซึ่งเราไม่สามารถปรับเปลี่ยนลักษณะให้แตกต่างออกไปจากรูปเขียนเดิม เพื่อสื่อความหมายทางอารมณ์ที่ต่างกันได้ง่าย และหลากหลายเท่ากับการปรับเสียงพูด ตัวอย่างเช่น ผู้แต่งนวนิยาย อาจจะเขียนว่า “พระเอกพูดด้วยเสียงนุ่มนวลกับนางเอกว่า ‘ผมรักคุณ’ แทนที่จะเขียนว่า “พระเอกพูดกับนางเอกว่า ‘ผมรักคุณ’ เพราะผู้เขียนอาจจะต้องการแสดงให้เห็นอารมณ์ของตัวละครที่สะท้อนผ่านเสียงที่ใช้ ซึ่งถ้าเป็นในชีวิตจริงเราก็คงสามารถปรับเปลี่ยนเสียงเพื่อให้แสดงอารมณ์เหล่านั้นได้ แต่การเขียนนั้นทำ

¹ ตามการศึกษารหัสภาษาศาสตร์วัจนปฏิบัติศาสตร์ได้แบ่งประเภทบริบทไว้ 4 ประเภทคือ บริบทจากภาษา-Textual Context, บริบทจากสถานการณ์ - Situational Context, บริบททางความคิด - Ideational Context และ บริบททางสังคม Social Context (Jacob L. Mey, 1998)

² ทางสัทศาสตร์จะเรียกว่า non-segmental component หรือ prosodic feature ส่วนทางสัทวิทยาจะเรียกว่า suprasegmental (อมร ทวีศักดิ์, 2536)

ได้ยากกว่า คนในสังคมจึงมีการสร้างคำเรียกมโนทัศน์ของเสียงเหล่านั้น เพื่อให้คำเรียกเหล่านั้นช่วยเพิ่มความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคติได้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งคนในสังคมไทยมักจะคุ้นเคยและเรียกคำที่ใช้เรียกมโนทัศน์เหล่านี้ว่า “น้ำเสียง”

อย่างไรก็ดีคำว่า “น้ำเสียง” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง และมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบ ดังนั้นหลายคนอาจมีความเข้าใจหรือตีความได้ไม่ตรงกันนัก ประกอบกับน้ำเสียงก็มีอยู่มากมายหลายแบบเช่น เสียงแผ่ว เสียงหวาน เสียงดัง เสียงซุน เสียงสูง เป็นต้น ดังนั้นผู้เขียนจึงใคร่ขอใช้คำเรียกมโนทัศน์เกี่ยวกับน้ำเสียงว่า “คำเรียกเสียง” ตามแนวคิดของ John Laver ที่ได้ใช้คำว่า voice label

“คำเรียกเสียง” นั้นเป็นคำที่มีความหมายรวมอย่างกว้างๆ ถึงชื่อที่เราตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียกมโนทัศน์เกี่ยวกับเสียงของคนที่อาจจะมียุรูปแบบแตกต่างกันออกไป ซึ่งเราอาจสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ คำเรียกเพื่อบ่งชี้ตัวผู้พูด (indexical labels) เช่น เสียงนางอิจจา เสียงพระเอก เสียงบ้านนอก เสียงเด็ก เสียงแก่ เป็นต้น และกลุ่มที่สองคือ คำเรียกเพื่อพรรณนาเสียง (descriptive labels) เช่น เสียงดัง เสียงเขียว เสียงหวาน เสียงกระซอกโฮกฮาก เป็นต้น ซึ่งถ้าดูให้ละเอียดแล้วจะเห็นว่า คำเรียกเสียงกลุ่มหลังนี้ก็ยังสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่มย่อยคือ คำเรียกตามสัทสมบัติของเสียง (phonetic labels) เป็นคำเรียกเสียงที่อธิบายลักษณะของเสียงตามลักษณะองค์ประกอบทางเสียงต่างๆ เช่น เสียงดัง เสียงค่อย เสียงเบา เป็นต้น และคำเรียกตามความรู้สึก (impressionistic labels) เป็นคำเรียกเสียงที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด เช่น เสียงหวาน เสียงเขียว เสียงกระซอกโฮกฮาก³ ซึ่งคำเรียกเสียงกลุ่มหลังนี้ เป็นเสียงที่แสดงถึงวิธีการออกเสียงหรือลักษณะของเสียงผิดแผกไปจากเสียงพูดที่ใช้สื่อสารกันอย่างปกติ(norm) ของคนนั้นๆ และความผิดแผกไปจากการออกเสียงพูดปกตินั้นมิได้เกิดจากความบกพร่องของอวัยวะ หรือวิธีการใดๆ ในการออกเสียง หากแต่เกิดจากความตั้งใจที่จะดัดแปลงเสียงให้แตกต่างออกไปเพื่อต้องการจะแสดงความหมายเชิงอารมณ์หรือทัศนคติให้ผู้ฟังได้รับรู้ นอกเหนือไปจากเนื้อหาที่ต้องการสื่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “น้ำเสียง” หรือ “คำเรียกเสียง” ของผู้วิจัยในครั้งนี้ ให้ความสนใจศึกษาคำเรียกเพื่อพรรณนาเสียง เฉพาะในกลุ่มที่เป็นคำเรียกตามความรู้สึก เท่านั้น เพราะคำเรียกเสียงกลุ่มที่เป็นคำเรียกตามสัทสมบัติของเสียง เช่น เสียงดัง เสียงสูงนั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถมีอคติในการอธิบายเสียงจากการดูเพียงรูปคำได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังไม่สนใจคำเรียกเพื่อชี้บ่งตัวผู้พูด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจจะมีทัศนคติและมาตรฐานที่แตกต่างกันไปเกี่ยวกับลักษณะของ

³ ดูแผนภาพประเภทต่างๆ ของคำเรียกเสียงได้ในบทที่ 2

บุคคล เช่น ลักษณะเด็ก แก่ สาว พระเอก นางอิจฉา ฯลฯ และลักษณะของบุคคลต่างๆ เหล่านี้อาจจะมีอิทธิพลทำให้ กลุ่มตัวอย่างเกิดอคติต่อเสียงประเภทต่างๆ ได้อีกด้วย

แม้ว่า*คำเรียกตามความรู้สึก* จะดูเหมือนเป็นสิ่งที่คนในสังคมมีการยอมรับร่วมกันในลักษณะธรรมเนียมนิยม (conventional) หากแต่ในภาษาไทย ก็ยังไม่มีใครเคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างจริงจังว่า น้ำเสียงที่คนไทยต่างก็มีความเข้าใจที่ตรงกัน และยอมรับให้เป็นชนบของสังคม โดยปรากฏเป็นนิยามอยู่ในพจนานุกรมหรือเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายนั้น หากต้องมีการอธิบายลักษณะของเสียงเหล่านั้นในแง่องค์ประกอบต่างๆ ของเสียง เช่น ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง ฯลฯ เราจะสามารถทำได้ดีเพียงใด และในการรับรู้เสียงเหล่านี้จริงๆ นั้น สมาชิกในสังคมจะสามารถรับรู้ลักษณะของน้ำเสียงเหล่านี้ได้ดี แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

ความสนใจในการศึกษาเรื่อง "น้ำเสียง" หรือ "คำเรียกเสียง" ในภาษาไทย ของผู้วิจัยสืบเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยมองเห็นว่าการกำหนดคำเรียกเสียง โดยเฉพาะ*คำเรียกตามความรู้สึก* นั้นจะต้องเกิดมาจากความเห็นที่ตรงกันของคนในสังคม เพราะน้ำเสียงประเภทนี้มีลักษณะเป็นธรรมเนียมนิยม แต่ความเข้าใจที่ตรงกันของเรานั้นก็เป็นเพียงความคิดที่ว่า "เราเข้าใจตรงกัน" หากแต่ยังไม่เคยมีใครทดสอบว่าจริงๆ แล้วที่เราว่าเข้าใจตรงกันนั้นตรงกันในแง่ใด และมากน้อยเพียงใด หากเราต้องอธิบายออกมาในแง่องค์ประกอบต่างๆ ของเสียง เช่น ความดัง ความสูงต่ำ ฯลฯ คนในสังคมสามารถอธิบายตามความเข้าใจของแต่ละคนเกี่ยวกับเสียงต่างๆ เหล่านี้ ได้ตรงกันหรือไม่อย่างไร นอกจากเรื่องความเข้าใจแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาว่า ในแง่การรับรู้เมื่อผู้ฟังได้ฟังเสียงลักษณะเหล่านั้น ผู้ฟังจำนวนมากจะมีความสามารถในการอธิบายน้ำเสียงที่ตนเองรับรู้ได้ตรงกันหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วระหว่างความเข้าใจที่มีต่อเสียงหนึ่งๆ กับ การรับรู้เสียงนั้น สิ่งใดที่คนไทยทำได้ดีกว่ากัน นั่นคือสามารถอธิบายได้ตรงกันมากกว่า

การจะศึกษาและดูการอธิบายเรื่องน้ำเสียงของผู้ฟังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ต้องให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความเข้าใจและการรับรู้ของตนเองออกมาในมิติเรื่ององค์ประกอบต่างๆ ของเสียง ที่เป็นศัพท์พลวัต⁴ (voice dynamic) ซึ่งเป็นส่วนที่บ่งบอกลักษณะของเสียง หรือการจัดการกับเสียงของเรา เช่น ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง ความเร็วช้า การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ ความต่อเนื่อง เป็นต้น เพราะเป็นองค์ประกอบของเสียงที่คนทั่วไปที่ไม่ใช่ นักภาษาศาสตร์ก็สามารถเข้าใจได้มากกว่าลักษณะที่เป็นศัพท์คุณลักษณะ⁵ (voice quality) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะการออกเสียงแบบฐานกรณ์รองที่คนทั่วไปที่ไม่ได้ศึกษาวิชาภาษาศาสตร์เข้าใจได้ยาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำโครงการ

⁴ ได้อธิบายเรื่องศัพท์พลวัตไว้แล้วในบทที่ 2

⁵ ได้อธิบายเรื่องศัพท์คุณลักษณะไว้แล้วในบทที่ 2

วิจัยนำร่องเพื่อเป็นภาคินพนธ์ในรายวิชาสัมมนาสาส์นศาสตร์และสัทวิทยา โดยใช้แบบสอบถามมาสอบถามเฉพาะส่วนความเข้าใจของผู้ฟัง ในมิติขององค์ประกอบเกือบทั้งหมดที่เป็น สัทพลวัต อันประกอบด้วย ความดังค่อย (loudness) ความเร็วช้า (tempo) ความต่อเนื่อง (continuity) ช่วงสูงต่ำของเสียง (tessitura) ลักษณะน้ำเสียง (register) และ การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ (pitch fluctuation) ยกเว้นเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องจังหวะในการพูด (rhythm) เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นเรื่องที่คนทั่วไปเข้าใจได้ยาก ทั้งนี้เพราะจังหวะในการพูดนั้นเป็นการอธิบายเกี่ยวกับเสียงที่ประกอบไปด้วยขอบเขตทางภาษาศาสตร์ (linguistic domain) ต่างๆ ทั้งเรื่องการหยุดเว้นระยะ (pause) การลงน้ำหนัก (stress) ความสั้นยาว (length) รวมถึงเรื่องจำนวนพยางค์ที่ปรากฏในหนึ่งหน่วยเวลาซึ่งมีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตัดเรื่องจังหวะในการพูดออกจากการทำวิจัยนำร่อง

จากการวิจัยนำร่องปรากฏว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่ที่มีไชนักภาษาศาสตร์มีความเข้าใจสับสนในเรื่องลักษณะน้ำเสียงเป็นอย่างมากซึ่งผู้วิจัยคิดว่าส่วนหนึ่งน่าจะเนื่องมาจากเหตุที่มโนทัศน์ในเรื่องลักษณะน้ำเสียงเป็นสิ่งที่ยากที่ผู้ฟังธรรมดาจะเข้าใจ การหาคำศัพท์ภาษาไทยมาแทนก็กลับยิ่งทำให้เกิดความสับสน และอาจคลาดเคลื่อนกับต้นแบบภาษาอังกฤษ และเมื่อมาศึกษาเพิ่มเติมก็จะเห็นว่าลักษณะน้ำเสียง โดยเฉพาะในภาษาตระกูลมอญ-เขมรนั้น ถือเป็นอีกมิติหนึ่งทางภาษาศาสตร์ที่มีนัยสำคัญในภาษา ส่งผลต่อความแตกต่างกันของความหมาย ดังที่กล่าวไว้ในงานของ Theraphan L-Thongkum (1988) เรื่อง "Phonation Type in Mon-Khmer Languages" ดังนี้

"A large number of Mon-Khmer languages, such as Phalok, Wa, Chong, Mon, Bru, Kui, So, Nyah Kur, Thung Kabin Khmer, and so forth, have two lexically contrastive phonation types: clear (normal, modal) voice versus breathy voice."

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาองค์ประกอบของเสียงที่มีลักษณะเป็นภาษาศาสตร์ชายขอบ (Paralinguistics) เพื่ออธิบายคำเรียกเสียง ดังนั้นผู้วิจัยจะไม่ศึกษาเรื่องลักษณะน้ำเสียง และจังหวะในการพูด

ในการศึกษาวิจัยในเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกเสียงกับลักษณะองค์ประกอบของเสียง ตามความเข้าใจและการรับรู้ของคนไทย" ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือก คำเรียกตามความรู้สึก มาศึกษาเท่านั้น และศึกษาเฉพาะใน 5 มิติ คือ ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง ความเร็วช้า การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ และ ความต่อเนื่อง

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกเสียง (voice labels) กับลักษณะองค์ประกอบของเสียง (voice components) อันประกอบด้วย ความดังค่อย (loudness) ช่วงสูงต่ำของเสียง⁶ (tessitura) ความเร็วช้า (tempo) การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ (pitch fluctuation) และ ความต่อเนื่อง (continuity) ตามความเข้าใจ และตามการรับรู้ของคนไทย

1.3 สมมติฐานการวิจัย

คนไทยสามารถบ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกเสียงกับลักษณะองค์ประกอบของเสียงตามความเข้าใจได้ดีกว่าการบ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างคำเรียกเสียงกับลักษณะองค์ประกอบของเสียงตามการรับรู้ในทุกมิติทางเสียงดังกล่าวข้างต้น

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. รวบรวมคำเรียกเสียง จากพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 และจากการสอบถามนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญจำนวน 120 คน
2. คัดเลือกเฉพาะคำเรียกตามความรู้สึก เท่านั้น
3. ศึกษาเฉพาะองค์ประกอบของเสียงที่มีลักษณะเป็นศัพท์พลวัต 5 ประเภทคือ ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง ความเร็วช้า การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ และ ความต่อเนื่อง เท่านั้น
4. ให้นักกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบการรับรู้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญจำนวน 100 คน
5. เก็บตัวอย่างเสียงจากนักพากย์ที่ทำงานพากย์ภาพยนตร์หรือละครเป็นอาชีพหลักนานกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน (คัดเลือกจาก 12 คน)

⁶ ช่วงสูงต่ำของเสียงที่ทำการศึกษาในครั้งนี้จะมีไชการศึกษาเรื่อง วรรณยุกต์ (tone) และ ทำนองเสียง (intonation) เพราะเป็นมิติที่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ หากแต่ศึกษาในแง่ระดับความกว้างของช่วงความเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ กล่าวคือ ในน้ำเสียงแบบหนึ่งนั้น ความกว้างหรือพิสัยของช่วงเสียงจากเสียงที่สูงที่สุด มาถึงเสียงที่ต่ำที่สุดนั้น มีความกว้างมากน้อยเพียงใด

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องด้วยงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยใหม่ที่ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน และการวิจัยก็ได้อ้างอิงหลักทฤษฎีและคำศัพท์ภาษาต่างประเทศพอสมควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ให้คำจำกัดความต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ดังนี้

แบบสอบถาม - หมายถึง เอกสารที่จัดให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง หรือนักพากย์ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ไว้สำหรับอธิบายความเข้าใจของตนเกี่ยวกับคำเรียกเสียงในมิติต่างๆ ทั้ง 5 มิติได้แก่ ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ ความเร็วช้า และ ความต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบโดยทำเครื่องหมายลงในช่องที่เป็นคำตอบ มีทั้งสิ้น 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับคัดเลือกคำเรียกเสียงจากบุคคลทั่วไป⁷

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับคัดเลือกคำเรียกเสียงสำหรับนักพากย์⁸

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับคำเรียกเสียง สำหรับกลุ่มตัวอย่าง⁹

เสียงทดสอบ - หมายถึง ตัวอย่างลักษณะเสียงหนึ่งลักษณะที่เป็นตัวแทนของคำเรียกเสียงประเภทหนึ่งๆ มีการออกเสียงโดยนักพากย์ที่ให้ความร่วมมือในงานวิจัยนี้ ซึ่งนักพากย์แต่ละคนจะต้องทำเสียงลักษณะต่างๆ 5 ลักษณะตามคำเรียกเสียง 5 ประเภทคือ เสียงดุดัน เสียงเข้ม เสียงแผ่ว เสียงพึมพำ และเสียงหวาน นั่นคือ นักพากย์แต่ละคนได้ผลิตเสียงเพื่อใช้ทดสอบการรับรู้ไว้ทั้งสิ้นคนละ 5 เสียงทดสอบ

ชุดเสียงทดสอบ- หมายถึง การเรียงลำดับเสียงทดสอบแบบสุ่มอย่างมีระบบ¹⁰ เป็นชุดแต่ละชุดจนครบลักษณะเสียงทั้ง 5 ลักษณะ จาก นักพากย์ 5 คน ดังนั้นในหนึ่งชุดเสียงทดสอบจะมี 25 เสียงทดสอบ ซึ่งชุดเสียงทดสอบ 1 ชุด จะใช้กับการรับรู้องค์ประกอบของเสียงมิติใดมิติหนึ่งเพียงมิติเดียว

ชุดเสียงทดสอบการรับรู้-หมายถึง องค์กรวมของชุดเสียงทดสอบจำนวน 5 ชุดซึ่งจะใช้ทดสอบการรับรู้ในมิติองค์ประกอบของเสียงทั้ง 5 มิติ รวมทั้งคำชี้แจงต่างๆ ตลอดจนวิธีตอบ

⁷ ตัวอย่างในภาคผนวก ก

⁸ ตัวอย่างในภาคผนวก ข.

⁹ ตัวอย่างในภาคผนวก ค.

¹⁰ รายละเอียดเรื่องการเรียงลำดับแบบสุ่มได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 แล้ว

ในกระดาษคำตอบของแต่ละชุด สำหรับไว้ให้กลุ่มตัวอย่างฟังเพื่อแสดงการรับรู้ลักษณะเสียงต่างๆ

กระดาษคำตอบ - หมายถึง เอกสารที่จัดให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ไว้สำหรับใช้ร่วมกับชุดเสียงทดสอบการรับรู้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงการรับรู้ของตนเกี่ยวกับตัวอย่างเสียงที่ได้ยินในมิติต่างๆ ทั้ง 5 มิติลงไปในเอกสารนี้ โดยเอกสารนี้จะจัดให้ในรูปแบบตารางเพื่อให้นักศึกษาเลือกตอบโดยทำเครื่องหมายลงในช่องที่เป็นคำตอบ มีทั้งสิ้น 2 ส่วน คือ กระดาษคำตอบส่วนที่ 1¹¹ และกระดาษคำตอบส่วนที่ 2¹²

- กระดาษคำตอบส่วนที่ 1 สำหรับให้กลุ่มตัวอย่างแสดงการรับรู้ลักษณะเสียงประเภทต่างๆในแง่ ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ ความเร็วช้า และความต่อเนื่อง
- กระดาษคำตอบส่วนที่ 2 สำหรับให้นักศึกษาระบุว่าเสียงที่ตนได้ยินตรงกับคำเรียกเสียงใด

ชุดทดสอบ - หมายถึงองค์รวมของเครื่องมือทั้งหมดที่ใช้ในการทำการทดลองครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถาม ชุดเสียงทดสอบการรับรู้ และ กระดาษคำตอบ

ลักษณะเสียง - หมายถึงเสียงลักษณะหนึ่งๆ ที่มีการออกเสียงอย่างเป็นแบบแผน หรือธรรมเนียมนิยมจนกระทั่งได้จัดเป็นมโนทัศน์หนึ่งๆ และมีคำที่ใช้อ้างอิงถึง เรียกว่าคำเรียกเสียง

คำเรียกเสียง - หมายถึง คำที่ใช้เรียกลักษณะเสียงใดลักษณะเสียงหนึ่ง เช่น เสียงเข้ม

กลุ่มตัวอย่าง - หมายถึง กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จำนวน 100 คนที่ให้ความร่วมมือในการทดสอบความเข้าใจลงในแบบสอบถาม และการทดสอบการรับรู้โดยการเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบเมื่อได้ฟังชุดเสียงทดสอบการรับรู้

¹¹ คู่มือตัวอย่างในภาคผนวก ง.

¹² คู่มือตัวอย่างในภาคผนวก จ.

นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์ที่ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 ดังต่อไปนี้

สัทพลวัต - หมายถึง Voice Dynamic

สัทคุณลักษณะ - หมายถึง Voice Quality

ความดังค่อย - หมายถึง Loudness

ช่วงสูงต่ำของเสียง - หมายถึง Tessitura

ความเร็วช้า - หมายถึง Tempo

การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ - หมายถึง Pitch Fluctuation

ความต่อเนื่อง - หมายถึง Continuity

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - หมายถึงค่า SD หรือ Standard Deviation

1.6 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่อง "น้ำเสียง" ในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาอย่างเป็นระบบมาก่อน
2. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกพูดของนักพากย์ นักแสดง พิธีกร ฯลฯ

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการหาความสัมพันธ์ของ"คำเรียกเสียง" กับ "องค์ประกอบของเสียง"ในมิติต่างๆ ทั้ง 5 มิติที่กล่าวมาแล้ว ทั้งในด้านความเข้าใจ และด้านการรับรู้ของคนไทย ขั้นตอนและวิธีการในการวิจัยถือได้ว่ามีความสำคัญมาก ซึ่งสามารถลำดับได้ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมเรื่องน้ำเสียง คำเรียกเสียง ภาษาศาสตร์ชายขอบ เสียงเรียง เสียงซ้อน สัทคุณลักษณะ สัทพลวัต และการรับรู้
2. การรวบรวม คัดเลือก และกลั่นกรองคำเรียกเสียง

- 2.1 การรวบรวมคำเรียกเสียง โดยรวบรวมคำเรียกเสียงประเภทต่างๆ จากพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 และจากนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญจำนวน 120 คน
- 2.2 การคัดเลือกคำเรียกเสียง ได้คัดเลือกเฉพาะคำเรียกเสียงที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด หรือ คำเรียกตามความรู้สึก
- 2.3 การกลั่นกรองคำเรียกเสียง ได้กลั่นกรองเอาเฉพาะคำเรียกตามความรู้สึกที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด โดยให้ประชาชนทั่วไปจำนวน 30 คนทำแบบสอบถามเพื่อให้ได้คำตอบว่ารู้จักคำเรียกเสียงเหล่านั้นหรือไม่ และเลือกเฉพาะคำเรียกเสียงที่คนรู้จักมากกว่าร้อยละ 80 มาใช้ จากนั้นนำคำเรียกเสียงที่ได้มาทำแบบสอบถามเพื่อให้นักพากย์ 12 คนเลือกคำเรียกเสียงที่สามารถทำได้ดีที่สุดคนละ 10 คำเรียก แล้วนำมากลั่นกรองเอาเพียงคำเรียกเสียงเพียง 5 คำที่นักพากย์ทำได้ดีและตรงกันมากที่สุด 5 คน
3. การเตรียมชุดทดสอบอันประกอบด้วย แบบสอบถาม ชุดเสียงทดสอบการรับรู้ และกระดาษคำตอบ¹³
 - 3.1 การทำแบบสอบถาม¹⁴ โดยการนำคำเรียกเสียงที่ได้ทั้ง 5 คำมาสร้างแบบสอบถามสำหรับถามความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบของเสียงประเภทต่างๆ ทั้ง 5 มิติ คือ ความดังค่อย ช่วงสูงต่ำของเสียง การเปลี่ยนแปลงของเสียงสูงต่ำ ความเร็วช้า และความต่อเนื่องของคำเรียกเสียง
 - 3.2 การทำชุดเสียงทดสอบการรับรู้ โดยการบันทึกเสียงทดสอบ ของลักษณะเสียงประเภทต่างๆ ทั้ง 5 ประเภทจากนักพากย์ทั้ง 5 คนที่กลั่นกรองได้จาก 2.3 จากนั้นนำมาตัดต่อและใส่คำชี้แจงต่างๆ เพื่อใช้สำหรับการทดสอบการรับรู้เสียงลักษณะต่างๆ
 - 3.3 การทำกระดาษคำตอบ¹⁵ จะทำในรูปแบบตารางสำหรับให้กลุ่มตัวอย่างตอบเมื่อได้ฟังชุดเสียงทดสอบการรับรู้
4. การเก็บข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ
 - 4.1 การทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคำเรียกเสียง กับ ลักษณะองค์ประกอบของเสียงประเภทต่างๆ ทั้ง 5 มิติ โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามใน
 - 3.1

¹³ วิธีการทำชุดทดสอบเพิ่มเติมได้ในบทที่ 3

¹⁴ ตัวอย่างได้ในภาคผนวก ก.

¹⁵ ตัวอย่างได้ในภาคผนวก ง.

- 4.2 การทดสอบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคำเรียกเสียง กับ ลักษณะองค์ประกอบของเสียงประเภทต่างๆ โดยให้ฟังชุดเสียงทดสอบการรับรู้ และตอบลงในกระดาษคำตอบ
5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อศึกษาการกระจายของข้อมูล จากนั้นนำค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการแสดงความเข้าใจ และการแสดงการรับรู้มาเปรียบเทียบกัน แล้วจึงหาค่าระดับนัยสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบ F
6. สรุปข้อค้นพบและเขียนรายงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย